

Finansdepartementet 20. juni 2013

Høringsnotat

**Om lovfesting av rett til behandling av sensitive personopplysninger ifm.
autorisasjonsordning for ansatte i verdipapirforetak m.v.**

1 Innledning

Personopplysningsloven setter strenge grenser for adgang til å behandle personopplysninger. Innenfor finanssektoren er det flere organisasjoner for arbeidsgiverforetak mv. som har autorisasjonsordninger for de ansatte eller grupper av ansatte. Finansdepartementet vurderer å foreslå en lovregel som gir næringsorganisasjon eller annen institusjon som gir opplæring til og autoriserer ansatte i verdipapirforetak, kan behandle personopplysninger som faller innenfor definisjonen av sensitive personopplysninger i personopplysningsloven (pol.) § 2 åttende ledd bokstav b), jf utkast nedenfor.

2 Bakgrunn

Norges Fondsmeglerforbund og Finans Norge (FNO) m.fl. har i dag autorisasjonsordninger for ansatte i visse definerte stillinger i sine respektive medlemsbedrifter. Videre har Norske Finansanalytikere Forening (NFF) en autorisasjonsordning for sine medlemmer.

Norges Fondsmeglerforbund er en bransjeorganisasjon for verdipapirforetak. Forbundet har gjennom vedtekter og etiske retningslinjer fastsatt et autorisasjonsregelverk som er bindende for medlemsforetakene og deres ansatte. Siden oppstart av autorisasjonsordningen høsten 1996, er det totalt registrert ca. 5500 personer som er blitt autorisert. Per i dag er det ca. 2500 personer som arbeider i autorisasjonskrevende stillinger i verdipapirforetak med medlemskap i Norges Fondsmeglerforbund.

Autorisasjonsordningen for finansielle rådgivere (AFR) ble etablert 1. januar 2009 av Finansnæringens Hovedorganisasjon, Sparebankforeningen, Verdipapirfondenes forening (VFF) og Finansforbundet. Finansiell rådgivning har ikke et klart rettslig innhold, men vil i praksis ofte være sammenfallende med utøvelse av investeringsrådgivning, jf. vphl. § 2-1 første ledd nr. 5. Det er frivillig for finansbedrifter å slutte seg til ordningen, men per i dag er alle medlemsforetak av FNO, samt de fleste i VFF, som yter investeringstjenester etter verdipapirhandeloven, tilsluttet ordningen. Dette omfatter 138 finansbedrifter med ca. 6400 autoriserte personer. For å drifte ordningen er det etablert et AFR-sekretariat med tre ansatte i en egen juridisk enhet.

Felles for Norges Fondsmeglerforbunds autorisasjonsordning og AFR er at ansatte må gjennomgå et undervisningsopplegg og bestå en kunnskapsprøve/eksamen for å kunne arbeide i en såkalt «autorisasjonskrevende stilling». Formålet med autorisasjonsordningene er å bidra til at ansatte i medlemsforetakene har høy faglig kompetanse, nødvendig kunnskap om regelverk og bransjestandarder og etterlever organisasjonenes regelverk og relevant lovgivning.

Ansatte som ikke overholder relevant regelverk og/eller organisasjonens etiske retningslinjer, kan gis advarsel eller i alvorlige tilfeller få autorisasjonen inndratt.

Saksbehandlingen ved eventuell illeggelse av sanksjon er kontradiktorisk. Etter innledende saksbehandling av henholdsvis Norges Fondsmeglerforbund eller AFR-sekretariatet, oversendes saken til henholdsvis Norges Fondsmeglerforbunds disiplinærnemnd eller

Autorisasjonsnemnda for AFR, som avgjør om, og eventuelt hvilken, sanksjon som skal ilegges. Vedtak om sanksjon kan påklages til henholdsvis styret i Norges Fondsmeglerforbund og et særskilt klageorgan for AFR.

Finansanalytikerforeningen har personlig medlemskap, og det kreves høyere økonomisk utdanning for å bli opptatt som medlem. Ved utgangen av 2012 hadde NFF ca. 1150 medlemmer. NFF har en rekke kurs- og studietilbud, herunder AFA-studiet (Autoriserte Finansanalytikerstudiet) som er en spesialutdanning i samarbeid med Handelshøyskolen i Bergen. Medlemmene av NFF er bundet av foreningens etiske regler, uansett om de har AFA-studiet eller ikke. Brudd på regelverket kan sanksjoneres av Etisk komité i NFF. Etisk komité i NFF kan blant annet frata personer som overtrer det etiske regelverket retten til å bruke AFA-tittelen. En rekke medlemmer i NFF arbeider i verdipapirforetak.

Opplysninger som ligger til grunn for å vurdere sanksjoner i forbindelse med autorisasjonsordningene, vil kunne være å anse som sensitive personopplysninger etter pol. § 2 nr. 8. Behandling av sensitive personopplysninger krever konsesjon etter pol. § 33. Datatilsynet kan gi konsesjon til å behandle sensitive personopplysninger blant annet dersom det er fastsatt i lov at det er adgang til slik behandling, jf. pol. § 9 første ledd bokstav b).

3 Gjeldende rett

Det er per i dag ingen lovfestet rett til å behandle sensitive personopplysninger i tilknytning til autorisasjonsordningene. Datatilsynet innvilget i 2009 Norges Fondsmeglerforbund midlertidig konsesjon for behandlingen av slike opplysninger. Datatilsynet begrunnet dette blant annet med at det var et behov for et slikt autorisasjonsregister ut i fra viktige samfunnsinteresser, og at det ikke fantes offentlige alternativer til Norges Fondsmeglerforbunds register. Konsesjonen har siden blitt forlenget, sist med tidsbegrensning til 1. januar 2014.

I forbindelse med tildelingen av den midlertidige konsesjonen i 2009 oppfordret Datatilsynet Norges Fondsmeglerforbund om å arbeide for at forbundets registrering/behandling av sensitive opplysninger i tilknytning til autorisasjonsordningen, får lov- eller forskriftshjemmel. Datatilsynet har presisert at ytterligere forlengelser av den midlertidige konsesjonen ikke vil gis med mindre det er igangsatt en prosess for lovfesting av adgangen til å behandle sensitive personopplysninger.

4 Finansdepartementets vurdering og utkast til lovregel

Verdipapirforetak må ha tillatelse fra Finanstilsynet for å yte investeringstjenester, og Finanstilsynet skal vurdere om den faktiske ledelsen i verdipapirforetaket er egnet, jf. henholdsvis verdipapirhandelloven (vphl.) §§ 9-1 og 9-9. Det er imidlertid ikke et offentligrettslig krav om autorisasjon for de ansatte i verdipapirforetak. Departementet er av den oppfatning at autorisasjonsordningene for ansatte i verdipapirforetak i regi av næringsorganisasjonene er nyttige supplement til offentligrettslig regulering i verdipapirhandelloven, og at ordningene bidrar til å verne forbrukernes interesser og til tilliten til verdipapirforetakene. Autorisasjonsordningene omfatter sanksjoner.

Opplysninger som ligger til grunn for å vurdere sanksjoner vil som nevnt kunne være å anse som sensitive personopplysninger. Det vil derfor være behov for å kunne behandle sensitive personopplysninger i autorisasjonsordningene. Nødvendig lovgrunnlag for behandling av sensitive personopplysninger kan og bør etableres ved at hjemmel til dette inntas i en ny bestemmelse i vphl, jf utkastet til ny § 9-28. Datatilsynet vil basert på dette kunne gi konsesjon etter personopplysningsloven § 33 jf. § 9 første ledd bokstav b) til aktuelle næringsorganisasjoner for autorisasjonsordninger som nevnt.

Departementet vil understreke at forslaget til lovbestemmelse ikke har som konsekvens at tilsynsoppgaver flyttes fra Finanstilsynet og over til private næringsorganisasjoner. Finanstilsynets oppgaver ligger fast, herunder tilsyn med at verdipapirforetaket overholder plikten til å ansette medarbeidere med nødvendig kompetanse og kunnskap, og til anmeldelse av ansatte i verdipapirforetak til påtalemyndigheten, dersom Finanstilsynet mener det er grunnlag for dette.

Det følger av personopplysningsloven med tilhørende forskrifter at det er strenge regler for hvordan personopplysninger skal behandles, slik at grunnleggende personvern hensyn ikke blir krenket. Dette omfatter blant annet krav til konfidensialitet, oppbevaring, sletting mv. Datatilsynet fører kontroll med at lover og forskrifter for behandling av personopplysninger blir fulgt, og departementet legger til grunn at Datatilsynet også vil følge opp de organisasjoner som eventuelt vil få konsesjon etter personopplysningsloven § 33 jf. § 9 første ledd bokstav b) på grunnlag av en eventuell lovbestemmelse i verdipapirhandelloven i tråd med høringsutkastet den foreslåtte lovhjemmelen.

Departementet mener at det også bør åpnes opp for at juridisk enhet tilknyttet næringsorganisasjon som gir opplæring og autoriserer ansatte i verdipapirforetak, gis adgang til å behandle sensitive personopplysninger. Dette vil blant annet inkludere AFR-sekretariatet som er etablert som en egen juridisk enhet.

5 Utkast til lov om endring i verdipapirhandelloven

I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel gjøres følgende endring:

Nytt underkapittel 9 IV skal lyde:

IV Autorisasjonsordninger for ansatte

Ny § 9-28 skal lyde:

Næringsorganisasjon eller tilknyttet juridisk enhet som gir opplæring til og autoriserer ansatte i verdipapirforetak, kan behandle slike opplysninger som nevnt i personopplysningsloven § 2 åttende ledd bokstav b som ledd i vurderingen av om en ansatt skal gis autorisasjon, fratas autorisasjon eller gis advarsel.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet legger til grunn at økonomiske og administrative konsekvenser som følge av ny bestemmelse i verdipapirhandelloven om ovennevnte næringsorganisasjoners behandling av sensitive opplysninger, vil være begrenset.